

TREĆA KATEHEZA

Osobe s invaliditetom – radost zajedništva u Crkvi

Nataša Šantić

vjeroučiteljica u Đakovu, članica Povjerenstva Đakovačko-osječke nadbiskupije za pripravu 5. Nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji

Cilj:

Osvijestiti važnost zajedništva, zajednički provedenog vremena, igara, razgovora i molitve kao izvora radosti i snage za svakodnevni život i život u vjeri, s posebnim naglaskom na osobe s invaliditetom, koje su dar koji obogaćuje zajednicu, jer njihovo svjedočanstvo vjere, strpljivosti i ustrajnosti potiče na rast u ljubavi.

UVODNA PJESMA

BRAĆO MOJA, RADUJMO SE!

BRAĆO MOJA, RADUJMO SE,
BOG JE TU, BOG JE TU, BOG JE TU!
BRAĆO MOJA, RADUJMO SE,
BOG JE TU, DA, ON JE S NAMA TU!

NE BRINIMO SE TJESKOBNO
JER SAMI NISMO MI,
U MOLITVAMA S PJESMAMA
ZAHVALJUJMO MU SVI, DA!

BRAĆO MOJA, RADUJMO SE
BOG JE TU, BOG JE TU, BOG JE TU!
BRAĆO MOJA, RADUJMO SE,
BOG JE TU, DA, ON JE S NAMA TU!

DA ŽIVIMO U MIRU
I KAD NAS TIŠTI ZLO,
JER BOG NAS UVIJEK PRATI
I SLAVIT ĆEMO TO, DA!

UVODNA MOLITVA

** Doista, gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima. (Mt 18,20)*

** Jer kao što u jednom tijelu imamo mnogo udova, a nemaju svi isto djelovanje, tako smo i mi, mnogi, jedno tijelo u Kristu, a pojedinci udovi jedan drugomu. (Rim 12,4-5)*

Oče nebeski, ti si stvorio svakog čovjeka na svoju sliku, sa svim njegovim jedinstvenostima. Molimo te za svu braću i sestre s invaliditetom. Daruj im snagu i hrabrost u suočavanju s preprekama. Utješi one koji se osjećaju isključeno i zanemareno. Blagoslovi njihove obitelji.

Daruj svima nama mudrosti u nastojanju oko dobra, neka današnji naš susret bude svima na korist i blagoslov. Amen.

MOTIVACIJA

Prijedlog 1. Na slajdu prikazati sliku. Kratki razgovor:

- Što prikazuje ova slika?
- Kakve vam osjećaje izaziva ova slika?
- Koji biste joj naslov dali? Zašto?

Franz von Defregger, *Obitelj za stolom u molitvi*, 1874.

Prijedlog 2: Motivacijska igra: *U Božjim rukama – zajedno*

Način provođenja igre:

1. Sudionici sjede ili stoje u krugu (kako im je ugodnije).
2. Voditelj drži **meku loptu, križ ili drugi simbol** (može i plišanu igračku).
3. Voditelj kaže: *U Crkvi nismo sami – oslanjamo se jedni na druge.*
4. Zatim **polako i pažljivo** dodaje predmet drugom sudioniku (ili ga zajedno dodaju ako je potrebno).
5. Osoba koja primi predmet kaže **jednu riječ ili kratku gestu** koja za nju znači zajedništvo (npr. *radost, pomoć, osmijeh, ruka, srce*). Ako netko ne želi ili ne može govoriti, može samo kimnuti, pokazati znak ili se nasmiješiti.
6. Predmet ide dalje krugom dok se svi ne uključe.

Završetak (kratka poruka voditelja):

Kao što smo pažljivo predavali ovaj znak jedni drugima, tako i u Crkvi nosimo jedni druge – s povjerenjem, strpljenjem i radošću. Zajedno smo jači.

POUČNI DIO

Biblijsko čitanje i razmatranje

Voditelj će pročitati biblijski tekst, a nakon toga slijedi kratki razgovor o tekstu:

Jer kao što u jednom tijelu imamo mnogo udova, a nemaju svi isto djelovanje, tako smo i mi, mnogi, jedno tijelo u Kristu, a pojedinci udovi jedan drugomu. Dare pak imamo različite po milosti koja nam je dana: je li to prorokovanje – neka je primjereno vjeri; je li služenje – neka je u služenju; je li poučavanje – u poučavanju; je li hrabrenje – u hrabrenju; tko dijeli, neka je darežljiv; tko je predstojnik – revan; tko iskazuje milosrđe – radostan! Ljubav nehinjena! Zazirite od zla, prijanjajte uz dobro! Srdačno se ljubite pravim bratoljubljem! Pretječite jedni druge poštovanjem! U revnosti budite hitri, u duhu gorljivi, Gospodinu služite! U nadi budite radosni, u nevolji strpljivi, u molitvi postojani! (Rim 12,4-12)

- Što za vas znači biti „dio jednog tijela u Kristu“?
- Kad ste se u zajednici osjećali prihvaćeno i važno?

Razrada teme katehetskog susreta

Poslanica Rimljanima u prvim poglavljima (1-11) donosi teološki nauk o spasenju po milosti, dok od 12. poglavlja Pavao prelazi na konkretne posljedice vjere u svakodnevnom životu i očitovanje vjere u zajednici.

Jedno tijelo, mnogi udovi

Pavao koristi sliku tijela, poznatu i iz 1Kor 12,12-27 kako bi objasnio narav Crkve: jedinstvo - jedno tijelo u Kristu, te različitost - mnogo udova: nemaju svi isto djelovanje.

Ovdje je važno istaknuti kako identitet vjernika proizlazi iz odnosa s Kristom, a ne iz pojedinačnih sposobnosti. Svaki vjernik povezan je s Kristom (glava tijela), ali je i odgovoran za druge udove. Naglašena je međusobna pripadnost („udovi jedan drugomu“) – Crkva nije skup pojedinaca, nego zajednica odnosa.

Različiti darovi – ista milost

Darovi (grč. *charismata*) nisu plod zasluge, nego Božje milosti. Od te riječi (*charismata*) dolazi riječ **šarm**. Biti *šarmantan* znači u nečemu biti tako dobar, osvajati svojom osobnošću, srcem, privlačiti drugoga. Svaki je dar vrijedan ako služi zajednici.

Ljubav kao temelj svega

„Ljubav nehinjena“ (*agapē anypokritos*) znači ljubav bez maske, bez glume, licemjerja i skrivenih interesa.

Ovaj redak je teološki vrhunac odlomka: svi darovi i službe imaju smisla samo ako su ukorijenjeni u ljubavi. Koriste se suprotnosti: zazirati od zla i prijanjati uz dobro. Ljubav je etičko mjerilo kršćanskog života.

Bratoljublje i poštovanje

Pavao koristi snažne izraze: „srdačno se ljubite“ te „pretječite jedni druge poštovanjem“. Ovdje se naglašava: aktivna, zauzeta ljubav i kultura međusobnog uvažavanja. Poštovanje drugoga postaje duhovna disciplina, a ne samo društvena pristojnost.

Stav vjernika u svakodnevic

Posljednji redci donose duhovni ritam kršćanskog života: revnost i gorljivost, služenje Gospodinu, radost u nadi, strpljivost u nevolji i postojanost u molitvi.

Egzegetski gledano, riječ je o dinamičnom opisu vjere koja nije pasivna, ne bježi od patnje te crpi snagu iz nade i molitve. Vjera se živi u napetosti između sadašnje nevolje i buduće nade.

Teološka poruka Rim 12,4-12 pokazuje kako je Crkva zajednica različitih, ali međusobno povezanih; darovi su poziv na služenje, ne na isticanje; ljubav je temelj i kriterij svakog djelovanja, a kršćanski život je aktivan, radostan i ustrajan, čak i u teškoćama. I osobe s invaliditetom imaju svoje nezamjenjivo poslanje.

Produbljivanje teme - rad u skupinama

Nakon interpretacije biblijskog teksta podijeliti sudionike u skupine (jednu skupinu čine obitelji bez osoba s teškoćama/s invaliditetom, drugu članovi obitelji osoba s teškoćama/invaliditetom, a treću osobe s teškoćama/invaliditetom). Ako nema dovoljno voditelja skupina, mogu se spojiti 1. i 2. skupina te kombinirati pitanja.

1. skupina: Obitelji bez osoba s teškoćama/invaliditetom

Podijeliti svakom sudioniku biblijski tekst s pitanjima za razgovor u skupini. Zamoliti za ponovno čitanje teksta. Nakon aktivnosti, pozvati sudionike na podjelu razmišljanja, uz pomoć sljedećih pitanja (po izboru voditelja):

- Koja vam je rečenica iz teksta najviše dotaknula srce i zašto?
- Koliko prihvaćate osobe s invaliditetom u vašoj župnoj zajednici?
- Koje osjećaje u vama bude susreti sa osobama s invaliditetom (nelagoda, suosjećanje, radost, strah)?
- Doživljavate li Crkvu kao mjesto otvoreno za svakoga? Zašto da, zašto ne?
- Jeste li primijetili osobe s invaliditetom u vašoj župi i njihov način sudjelovanja?
- Kako u svojim obiteljima djeci objašnjavate različitosti među ljudima?
- Na koji način vlastitim primjerom učite djecu poštovanju i strpljenju?
- Što možete učiniti da vaša djeca odrastaju bez predrasuda?
- Postoji li nešto konkretno što možete učiniti za osobe s invaliditetom u vašoj zajednici?
- Jeste li spremni žrtvovati vrijeme, udobnost ili navike radi drugoga?
- Kako vas susret s osobama s invaliditetom može obogatiti i promijeniti?
- Jeste li ikada doživjeli radost služenja drugima?
- Što za vas znači biti Crkva koja ne isključuje, nego okuplja?
- Kako molitva može promijeniti vaš pogled na druge?
- Kako u vašoj zajednici možete još više pokazivati ljubav, poštovanje i međusobnu pomoć, naročito prema osobama s teškoćama i invaliditetom?
- Što vama osobno govore Pavlove riječi *U nadi budite radosni, u nevolji strpljivi, u molitvi postojani!* koje su i geslo ovoga Nacionalnoga susreta obitelji, naročito u odnosu prema osobama s invaliditetom?

Podijeliti sudionicima prazan papir na koji trebaju napisati ili nacrtati jedan dar kojim mogu pridonijeti radosti zajedništva u obitelji i župi/zajednici. Svi radovi spajaju se u ***Mozaik zajedništva***.

2. skupina: Obitelji sa osobama s teškoćama/invaliditetom

Podijeliti svakom sudioniku biblijski tekst s pitanjima za razgovor u skupini. Zamoliti za ponovno čitanje teksta. Nakon aktivnosti, pozvati sudionike na podjelu razmišljanja, uz pomoć sljedećih pitanja (po izboru voditelja):

- Koja vam je rečenica iz teksta najviše dotaknula srce i zašto?
- Kad ste se posljednji put u Crkvi osjećali istinski prihvaćeno i radosno?
- Što za vašu obitelj znači biti dio crkvene zajednice?
- Gdje pronalazite radost u obitelji unatoč teškoćama koje nosi invaliditet?
- Koliko prihvaćate osobu s invaliditetom u svojoj obitelji?
- Kako vam vjera i crkvena zajednica pomažu nositi se s izazovima?
- Osjećate li da su osobe s invaliditetom i njihove obitelji u Crkvi viđene i cijenjene?
- Što za vas znači poruka da smo svi jednako vrijedni članovi Kristova tijela?
- Na koje se načine vaša obitelj već uključuje u život župe ili zajednice?
- Postoje li darovi ili talenti koje biste mogli ponuditi Crkvi, a da ih možda još niste prepoznali?
- Koliko vam znači susret s drugim obiteljima koje prolaze slična iskustva?
- Na koji način možete jedni drugima biti izvor nade i ohrabrenja?
- Što vama osobno govore Pavlove riječi *U nadi budite radosni, u nevolji strpljivi, u molitvi postojani!* koje su i geslo ovoga Nacionalnoga susreta obitelji, naročito u odnosu prema osobama s invaliditetom?

Podijeliti sudionicima prazan papir na koji trebaju napisati ili nacrtati jedan dar kojim mogu doprinijeti radosti zajedništva u obitelji i župi/zajednici. Svi radovi spajaju se u **Mozaik zajedništva**.

3. skupina: Osobe s teškoćama/invaliditetom

Podijeliti svakom sudioniku biblijski tekst (pojednostavljen – u prilogu) s pitanjima za razgovor u skupini. Još jednom im ponoviti ključno:

Svi smo mi različiti, ali u Crkvi pripadamo jedni drugima kao dijelovi istog tijela. Svaka osoba ima svoj dar. Od riječi „charismata“ dolazi riječ šarm. Biti šarmantan znači u nečemu biti jako dobar, osvajati svojom osobnošću, srcem, privlačiti drugoga. Svi su darovi i osobe jednako vrijedni.

Bog nas poziva da se iskreno volimo, činimo dobro, budemo strpljivi u teškoćama, radujemo se u nadi i služimo jedni drugima s radošću. Nitko ne bi trebao nositi maske, glumiti nešto što nije. Nitko u Crkvi nije suvišan. Svaka osoba, bez obzira na ograničenja, pripada tijelu Kristovu i ima svoje mjesto.

Darovi nisu samo sposobnosti, nego i srce. Dar može biti osmijeh, strpljenje, molitva, slušanje, prisutnost.

Nakon aktivnosti, pozvati sudionike na podjelu razmišljanja, uz pomoć sljedećih pitanja (po izboru voditelja i mogućnostima sudionika):

- Kad se u Crkvi osjećate dobro, prihvaćeno i radosno?
- Što vam najviše pomaže da se osjećate dijelom crkvene zajednice?
- Imate li omiljeni trenutak na misi ili u molitvi?
- Čime najviše osvajate druge?

- Kad ste primijetili kod drugih radost na licu nakon nečega što ste učinili?
- Tko vam u crkvenoj zajednici pomaže ili vam daje osjećaj sigurnosti?
- Kako prepoznajete Božju blizinu u zajedništvu s drugima?
- Što vam donosi radost u susretu s drugim ljudima u Crkvi?
- Postoji li molitva, pjesma ili riječ koja vas posebno raduje?
- U čemu ste dobri i kako to možete podijeliti s drugima u Crkvi?
- Volite li sudjelovati u nekoj aktivnosti (pjevanje, molitva, pomaganje)?
- Kako biste voljeli da vas drugi uključe u zajednicu?
- Tko su ljudi s kojima se rado susrećete u Crkvi?
- Koji vam se miris najviše sviđa u crkvi kad je neka svečanost (npr. tamjan)?
- Koji vam se znak ili pokret tijekom mise najviše sviđa (npr. pružanje mira, znak križa...)? Zašto?
- Što za vas znači imati prijatelje u zajednici vjere?
- Kako možete pokazati dobrotu i pažnju drugima?
- Na čemu ste danas zahvalni Bogu?

Sudionicima se može ponuditi da odgovore riječju, rečenicom, gestom ili simbolom – sve je vrijedno i prihvaćeno.

Podijeliti sudionicima prazan papir na koji trebaju napisati ili nacrtati jedan dar kojim mogu doprinijeti radosti zajedništva u obitelji i župi/zajednici. Svi radovi spajaju se u **Mozaik zajedništva**.

Prijedlog 2. PLES RADOSTI – Radost u srcu

Simbolika plesa: krug – zajedništvo i jednakost; okret – novi početak i preobrazba; podignute ruke – zahvalnost i slavlje; pljesak – radost koja se čuje i vidi.

- Sudionici stoje u krugu (ili sjede u kolicima u krugu).
- Svi se mogu držati za ruke ili se povezati pogledom i osmijehom.

Ovaj ples može se provesti ovdje u skupini ili u zajedničkom plenumu (ovisno o situaciji, vremenu i mogućnostima sudionika).

1. dio: Radost u srcu (spori pokreti)

🎵 (Pustiti laganu, radosnu duhovnu glazbu)

1. Ruke stavimo na srce.
2. Lagano otvorimo ruke prema van (kao da darujemo ljubav).
3. Pogledamo osobu desno i nasmiješimo se.
4. Pogledamo osobu lijevo i nasmiješimo se.

→ Poruka: Radost počinje u srcu i dijelimo ju drugima.

2. dio: Okret zahvalnosti

Za pokretne sudionike:

- Lagani okret oko sebe (u svom ritmu).
- Ruke podignute prema gore kao znak zahvalnosti.

Za osobe u kolicima:

- Lagano okretanje kolica u krug (ako je moguće).
- Ili okret gornjeg dijela tijela uz podizanje ruku.

Za osobe s ograničenim pokretima:

- Okret glavom ili rukom u polukrugu.
- Alternativa: podizanje šarenog rupčića ili vrpce.

→ Nakon okreta svi podignu ruke i izgovore: „**Hvala Ti, Bože, za radost!**“

3. dio: *Radost ide dalje*

1. Dva lagana koraka (ili pokreta rukama) naprijed.
2. Dva koraka natrag.
3. Zajedničko pljeskanje u ritmu (3 puta).

Na kraju svi u krugu podignu ruke prema sredini i zajedno kažu: ✨ „Nosimo radost u naše obitelji i zajednicu!“

Refleksija na rad u skupinama – plenum

Predstavnik svake skupine kratko kaže o čemu su razgovarali u skupini te pokazuje *Mozaik zajedništva!* Spojiti sva tri mozaika u jedan veliki *Mozaik zajedništva*. Može ostati izložen u župnoj dvorani kao podsjetnik na susret.

KATEHETSKA ZADAĆA – VODIČ ZA DJELOVANJE

- U obitelji imati *Večer zajedništva*: prepoznati i imenovati darove/talente svih članova obitelji te izraditi plakat *Svi pripadamo – svi smo važni*. Pokazati ga na sljedećem susretu obitelji.
- Svaki član obitelji tijekom tjedna barem jednom napiše ili izgovori kratku spontanu molitvu za otvoreno srce ili pažljivo slušanje te za zajedništvo.
- Vježba: pokušati objasniti kako se netko može osjećati kad nije uključen (u svakodnevnim situacijama).
- Čitati i kratko razmatrati *1 Kor 12, 12-27* (jedno tijelo – mnogi udovi).
- Osmisliti konkretne načine kako u župi ili skupini bolje uključiti osobe s invaliditetom. Svoje prijedloge podijeliti sa župnikom.
- Uključiti se (osobe s invaliditetom, obitelji koje imaju osobu s invaliditetom ili ostali) u čitanje, pjevanje, prinos darova ili molitvu vjernika.
- Napraviti i provoditi *Mali plan dobrote i zajedništva* kroz tjedan.
- Naučiti ili osmisliti jednu vrlo kratku molitvu koju osoba može svakodnevno ponavljati npr.: *Gospodine, pokaži nam kako služiti jedni drugima!*
- Svaka obitelj piše kratko pismo ili izrađuje čestitku/poruku ohrabrenja za drugu obitelj u župi u kojoj živi osoba s invaliditetom (ili obratno). U pismu mogu izraziti molitvenu podršku, želju za susretom, zajedničko slavlje mise, druženje nakon vjeronauka itd.
- S obiteljima organizirati *molitveni lanac* – svaka obitelj moli jedan tjedan za drugu obitelj.
- Dvije ili tri obitelji povezuju se i zajedno osmisle mali čin ljubavi – npr. posjet osobi s invaliditetom, pomoć u kupnji, zajedničko pečenje kolača za župni *caritas* ili priprema pisanih poruka zahvale za župnu zajednicu. Zadatak se dokumentira fotografijom ili kratkim zapisom i predstavi skupini na kraju mjeseca.
- Na kraju susreta ispisati ime obitelji te staviti u košaru. Svaka obitelj izvlači ime druge obitelji (može biti i anonimno). Jednom tjedno u obiteljskoj molitvi spominju tu obitelj po imenu i barem jednom mjesečno pošalju im poruku mira, crtež, citat iz Evandjelja ili poticaj.
- Svaka obitelj napiše jednu rečenicu zahvalnosti za drugu obitelj i zalijepi ju na zajednički plakat *Mreža zajedništva* u župi. Plakat postaje vidljivi znak povezanosti, simbol radosti i različitosti koja obogaćuje Crkvu.

ZAVRŠNA MOLITVA

Voditelj:

Bože, hvala ti što nas okupljaš kao jednu zajednicu!

Svi (ili voditelj):

Hvala ti za darove koje si dao svakome od nas!

*Pomozi nam da se volimo, poštujemo
i jedni drugima budemo radost.*

*Nauči nas služiti s otvorenim srcem
i živjeti u zajedništvu s Tobom i braćom i sestrama.
Amen.*